

970124-2

Srovnání vztahů mezi tvůrcem a vnímatelem v různých odvětvích umění, ale také ve vědě anebo ve filosofii, může pomoci odhalit a vyjasnit mnoho zajímavého. Tak třeba jsou druhy umění, které velice redukuje roli vnímatele, a zase naopak druhy, které vnímátele dávají roli mimořádně důležitou.

Nejvýznamnější z filosofického hlediska jsou ty druhy umění, kde mezi samotným „prvním“ tvůrcem a „posledním“ vnímatelem jsou zapojeni další tvůrci-dotvořitelé, uskutečňovatelé, např. reprodukční umělci, režiséři a herci atd. atd. jako samostatní, ale pro celek díla nezbytní jedinci. Sledujeme-li onu rozmanitost vztahů dost do hloubky, ukazuje se, že vlastně ani ten „poslední“ vnímátel nemůže být pouhým vnímatelem, ale že i on se musí podílet na dotvořování díla. To konečně většinou uznáváme. Jiná je situace na druhém konci onoho řetězce tvůrců a zároveň vnímátele, totiž u „prvního“, „počátečního“ tvůrce, jehož jméno se uznává jako „vskutku“ autorské. Tady se zdá být jen otázkou niterné opravdovosti a upřímnosti samotných „prvních“ tvůrců, zda se nebudou muset vrátit k tomu, jak svou tvorbu prožívali a chápali dávní umělci v nejstarších dobách. Ti totiž měli upřímně za to, že se dávají k dispozici božstvům v jakési odevzdanosti a službě čemusi vyššímu, co nepochází z nich samotných.

(Písek, 970124-2.)